

lesbrief Kinderontbijt Alkmaar Ontzet

Naam: _____ Groep: _____

**8 OCTOBER
VEREENIGING
ALKMAAR ONTZET**

Het Alkmaars Ontzet

Waarom hebben de meeste Alkmaarders op 8 oktober een vrije dag? Waarom viert op juist deze datum onze stad feest? Daarvoor moeten we terug naar het jaar 1573...

De oorlog tussen Spanje en Nederland begon in 1566 met de Beeldenstorm. Er was een opstand van de protestante Nederlanders tegen de katholieke kerk, maar ook tegen de Spaanse koning. De protestanten sloegen alle beelden in kerken kapot, ook in Alkmaar. De Spaanse koning Filips de Tweede was erg katholiek en pikte het niet dat beelden in kerken werden kapotgeslagen. In 1568 begon de 80-jarige oorlog, doordat Hertog Alva en zijn zoon Don Frederik door de Spaanse koning met duizenden Spaanse soldaten naar de Nederlanden werden gestuurd om orde op zaken te stellen.

Vraag 1: In welke Alkmaarse kerk vond de Beeldenstorm ook plaats? Zet onder de juiste kerk een kruisje.

De Grote Kerk

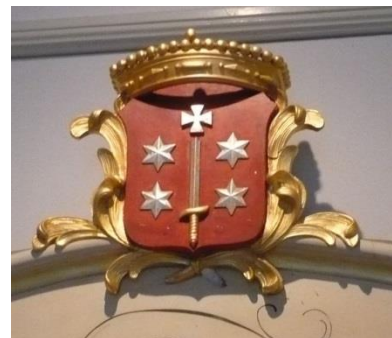
De St. Laurentiuskerk

De St. Josefkerk

Het was 1573 en de Alkmaarders waren bang. Bang voor de Spanjaarden. Spanje en Holland waren in oorlog en de Spanjaarden trokken Noord-Holland in om steden te veroveren. Naarden werd door de Spanjaarden platgebrand en daarna werd iedereen in Naarden vermoord. Op een dag bereikte het nieuws Alkmaar dat de stad Haarlem op een heel erg gemene manier was veroverd. De Spaanse soldaten gingen om de stad staan en lieten niemand meer in of uit. De Haarlemmers verhongerden en toen ze zich na 31 weken eindelijk overgaven, werden de meeste overlevenden gedood.

Vraag 2: Welk stadwapen heeft Alkmaar? Zet onder het juiste wapen een kruisje.

Toen de Alkmaarders dit hoorden, bouwden ze zo snel ze konden een stadsmuur om de stad. Zelfs de kinderen hielpen mee om de muur op tijd af te krijgen. Daarnaast moesten er voor de muren grote aarden wallen worden gemaakt en diepe singels worden gegraven. Alkmaar gaf zich niet zomaar over. Er werden voldoende voorraden ingeslagen en Alkmaar liet tarwe, rogge en buskruit invoeren.

Alkmaar was in paniek. De Spaanse vijand naderde de stad. De schutters stonden op de vestigingsmuren met zwaarden en gemene hellebaarden. Hellebaarden hadden een punt met daaronder een platte hakbijl. Daarmee trok je een ruiter uit het zadel.

Vraag 3 : Welke van deze wapens is de hellebaard? Zet onder dit plaatje een kruisje.

Burgemeester Joris van Teylingen besloot om de Watergeuzen de stad binnen te laten. De Watergeuzen waren dan wel werkeloze vissers en bedelaars, maar hun hulp had de stad Alkmaar hard nodig. De Spanjaarden kwamen op 21 augustus 1573 bij Alkmaar aan en bouwden hun kamp buiten de stad. Dat kamp stond ongeveer op de plek waar nu de molens bij de Hoornse Vaart staan. Don Frederik had met zijn Spaanse leger de stad omsingeld. Hun kanonnen waren op Alkmaar gericht. Niemand kon de stad in of uit. Ze vielen Alkmaar aan en vuurden kanonnen af op de stad.

Vraag 4: Wie waren nu precies die Geuzen?

- A) Soldaten van Spaanse koning Phillips II onder leiding van Alva
- B) Gevluchte protestanten die leefden als zeerovers
- C) Tegenstanders van Willem van Oranje

De Spanjaarden vielen voor het eerst aan op 23 augustus 1573 met een leger van 10.000 soldaten. Alkmaar had maar 800 strijders. Die heetten de Geuzen. Jacob Cabeliau was de legeraanvoerder van de Geuzen. Eén van zijn kapiteins was de Watergeus Dirk Duyvel. Ze werden geholpen door vele dappere Alkmaarders. De Alkmaarders stonden op de vestingwallen om terug te vechten.

Op 18 september 1573 kwam de grote aanval van de Spanjaarden bij de Friese Poort, in de buurt van het huidige Victoriepark. Bij elke aanval hielpen er ook kinderen en vrouwen mee om de aanval te keren. Ze verzamelden kiezelstenen om te schieten en smeerden hoepels in met pek. Deze hoepels werden brandend over de vestigingsmuur gesmeten.

Vraag 5: Van wie is dit familiewapen?

- A) Trijn Rembrands
- B) Dirk Duyvel
- C) Jacob Cabeliau

Er was een heel bijzonder meisje en ze heette Trijn Rembrands. Ze was een echte Alkmaarse heldin. Trijn was pas 16 jaar toen de Spanjaarden aanvielen. Terwijl de meeste andere vrouwen binnen bleven en het vechten aan de mannen overlieten, ging Trijn helpen. Ze vocht, samen met de mannen boven op de stadswallen, tegen de Spanjaarden. Ze gooide kokend hete olie naar beneden en sloeg de vijand met brandende takkenbossen.

Vraag 6: waarin zitten de brandende pek en het kokend hete water?

- a) In tonnen
- b) In grote bekers
- c) In emmers en ketels

Als helm droegen de Alkmaarders emmers op hun hoofd, waarin ze kaas maakten. Daar hebben ze nu nog steeds hun bijnaam *"kaaskoppen"* aan te danken. Alkmaarder Kitman hakte in op een Spaanse vaandeldrager en rukte de vlag uit zijn handen. Met Alkmaarders moet je geen ruzie maken!

Opdracht A: wie is wie? Zet achter het juiste nummer de letter die voor de naam staat.

- A) Willem van Oranje B) Fillips de Tweede C) Diederik Sonoy D) Trijn Rembrands
 E) Hertog van Alva F) Maerten Pieterzoon van der Meij

1

2

3

4

5

6

De brief in de polsstok...

Op een dag bedacht de stadstimmerman Maerten Pieterzoon van der Meij een slim plan. Hij dacht: Als we nu de dijken om Alkmaar heen doorprikten, dan stroomde het land rondom Alkmaar onder. Ook het Spaanse kamp liep dan onder water en misschien gingen ze dan wel weg”.

Hoe kreeg hij dit plan bij de Hollandse soldaten buiten de stad? Hij maakte een holle polsstok en verborg zijn geheime plan in de stok. Op een nacht ging hij de stad uit. Hij sloop langs de Spanjaarden en hij gebruikte zijn polsstok om over de slootjes te springen. Zo ging hij op weg naar de Geuzen buiten de stad en hij was vele dagen onderweg. Uiteindelijk kwam hij aan bij Diederik Sonoy, de dijkgraaf van Schagen.

Vraag 7: Op welke manier komt Maerten ongezien buiten de stadsmuren?

- A) Hij gaat vermomd als Spaanse soldaat de stad uit.
- B) Hij verstopt zich in een biervat en laat zich de stad uitdrijven.
- C) Hij vaart per bootje via de rietlanden de stad uit.

Opdracht B: Zoek de naam en wie hij of zij is bij elkaar! Schrijf bij het nummer de goede letter:

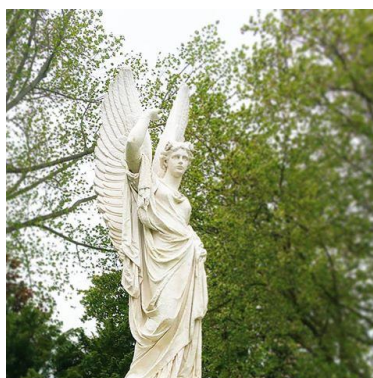
1	2	3	4	5	6	7	8	9

1. Willem van Oranje	A) legerleider van de Geuzen
2. Diederik Sonoy	B) koning van Spanje
3. Joris van Teylingen	C) prins van Oranje
4. Dirk Duyvel	D) stadstimmerman met de polsstok
5. Trijn Rembrandts	E) burgemeester van Alkmaar
6. Maerten Pieterzoon van der Meij	F) legerleider van de Spanjaarden
7. Jacob Cabeliau	G) Alkmaarse volksheldin
8. Filips de Tweede	H) kapitein van de Watergeuzen
9. Don Frederik	I) dijkgraaf van Schagen

Inmiddels hadden de Alkmaarders het steeds zwaarder. Ze vochten zo hard ze konden, maar ze waren met veel minder mannen. Ze hadden niets meer van Maerten gehoord en waren bang dat de Spanjaarden hem gevangen hadden genomen. En hoe het verhaal verder gaat? Kom daarvoor dit jaar (2017) op zaterdag 7 oktober van **9.00-9.45u** naar **het Kinderontbijt** op het **Canadaplein!** Beleef de strijd mee tegen de Spanjaarden. Bestemd voor **de groepen 5 en 6.**

Vraag 8: Hoe heet ons vrijheidsbeeld in het Victoriepark?

- A) Alcmaria Victrix
- B) Victorientje
- C) Vrouwe Vrijheid

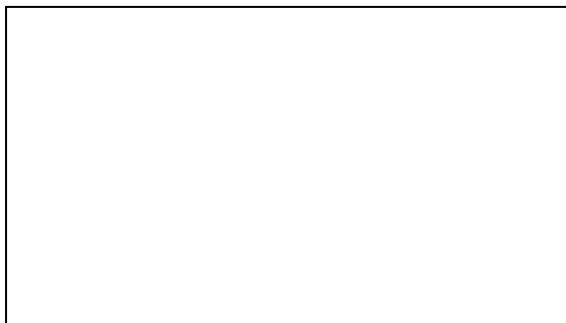

Opdracht C: woordzoeker - Kun jij alle verborgen woorden vinden in deze woordzoeker?

V	V	S	J	A	C	O	B	C	A	B	E	L	I	A	U	Q	I
N	K	N	T	R	I	J	N	R	E	M	B	R	A	N	D	S	J
O	N	T	Z	E	T	D	O	N	F	R	E	D	E	R	I	K	O
N	T	B	H	E	K	A	A	S	K	O	P	P	E	N	F	K	R
E	K	O	T	S	S	L	O	P	H	J	I	U	V	D	I	R	I
D	S	D	R	A	A	B	E	L	L	E	H	M	I	I	L	A	S
R	T	H	B	E	L	E	G	I	D	Y	W	R	C	E	L	P	V
A	L	K	M	A	A	R	G	I	B	G	A	O	T	D	I	E	A
A	F	R	I	E	S	E	P	O	O	R	T	T	O	E	P	I	N
J	V	S	T	A	D	S	W	A	L	W	E	S	R	R	S	R	T
N	T	P	S	C	H	O	L	E	N	S	R	N	I	I	D	O	E
A	C	A	H	O	N	T	B	Y	T	I	G	E	E	K	E	T	Y
P	Y	N	F	E	E	S	T	I	Y	F	E	D	N	S	T	C	L
S	I	J	W	O	K	T	O	B	E	R	U	L	T	O	W	I	I
X	L	E	V	Y	U	D	K	R	I	D	Z	E	J	N	E	V	N
K	I	N	D	E	R	E	N	T	P	Y	E	E	E	O	E	K	G
S	T	A	D	S	M	U	U	R	S	A	N	B	N	Y	D	C	E
M	F	A	V	L	A	N	A	V	G	O	T	R	E	H	E	F	N

ALKMAAR - BEELDENSTORM - BELEG - DIEDERIKSONOY - DIRKDUYVEL - DONFREDERIK - FILLIPSDETWEDE -	FEEST - FRIESEPOORT HELLEBAARD - HERTOGVANALVA - JACOBCABELIAU - JORISVANTEYLINGEN - KAASKOPPEN -	KINDEREN - OKTOBER - ONTBYT - ONTZET - POLSS TOK - SCHOLEN - SPANJE -	STADSMUUR - STADSWAL - SPANJAARDEN - TRIJNREMBRANDS - VICTORIENTJE - VICTORIEPARK - WATERGEUZEN -
--	---	---	---

Opdracht D: teken en kleur de Alkmaarse vlag en de Spaanse vlag:

Alkmaarse vlag

Spaanse vlag

Filmpjes:

→ Promotiefilm Kinderontbijt Alkmaar Ontzet: <https://www.youtube.com/watch?v=Q0874Gfm2pk>

→ Stedelijk Alkmaar: <https://www.youtube.com/watch?v=sicmSJIOJsI>

Canon van Alkmaar: <https://www.entoen.nu/nl/noord-holland/alkmaar>

Grote Kerk: <https://schooltv.nl/video/een-drieluik-ee-n-groot-schilderij-in-drie-delen/#q=alkmaar>

De Tachtigjarige oorlog: <https://schooltv.nl/video/de-tachtigjarige-oorlog-nederland-komt-in-opstand/#q=tachtigjarige%20oorlog>

Ontzet van Leiden: <https://schooltv.nl/video/vroeger-zo-ee-n-stad-uitgehongerd-door-filips-ii/#q=willem%20van%20oranje>

Stedelijk van Alkmaar

Couplet 1:

Wie heeft van Alkmaar niet gehoord?
Van 't strijden aan de Friese poort
Voor meer dan zes maal vijftig jaren?
Voor meer dan zesmaal vijftig jaren,
Toen Spanjes lust naar Hollands bloed
Beteugeld werd door Alkmaars moed
Die doodsangst joeg in 's vijands scharen.
Die doodsangst joeg in 's vijands scharen

Refrein:

Dat leert g'uit 's Lands Historie:
Van Alkmaar de Victorie.
Dat leert g'uit 's Lands Historie:
Van Alkmaar de Victorie.

Couplet 2:

Dirk Duivel en held Cabeljauw
Der zesmaal sterker macht te gauw
En Steenwijk met zijn hand vol braven
En Steenwijk met zijn hand vol braven
Staan in de strijd als leeuwen pal
En storten Spanje van stadswal:
De Bloedvaan ligt in 't stof begraven
De Bloedvaan ligt in 't stof begraven

Refrein:

Dat leert g'uit 's Lands Historie:
Van Alkmaar de Victorie.
Dat leert g'uit 's Lands Historie:
Van Alkmaar de Victorie.

